

Svejk

Semănam foarte mult! Bortoșel, cu picioarele scurte, mă amuza grozav că seamănă cu mine. Dar de aici și până la a-l reprezenta pe scenă, distanța e uriașă. Brecht este un autor foarte dificil de interpretat, și, uneori, periculos, pentru că personajele sale sînt țesute pe o canava tragicomică, chiar tragică, fin împletită cu elemente de comic buf, ceea ce îi poate conduce pe unii actori la ridiculizarea personajelor. Svejk al lui Hasek a fost renăscut în opera lui Brecht pentru că acțiunile lui, în opera scriitorului ceh, sînt mărginite, în raport cu virulența pe care o capătă în *Svejk în al II-lea război mondial*. Această apreciere a fost, cred, momentul-cheie al interpretării mele în spectacolul Teatrului de Comedie. Repetînd în vederea premierei, îmi dădeam seama că acumulasem un bogat arsenal de mijloace comice, care-mi permiteau să-l descriu ca pe un copil teribil, șmecher, care-i păcălește sistematic pe „proștii” de fasciști, zburîndu-le trenurile în aer... Rolul era jucat cam pe deasupra, și Beligan, pe atunci director al Teatrului de Comedie, mi-a apreciat truvaiurile, dar mi-a transmis și o anume neliniște a lui, ușoară ca o părere, că personajului parcă îi lipsește ceva. N-am dormit cîteva nopți și n-am găsit nimic pînă cînd, aducîndu-mi aminte de un sfat al lui Paul Gusty, Dumnezeu să-l ierte, m-am apucat să recitesc piesa. „Măi băiete — spunea Gusty — cînd joci un rol, ia scenă cu scenă și vezi : e motivat ceea ce faci ?” Și am luat scenă cu scenă, și am descoperit că fac giumbușlucuri, în parte, nemotivate. Rolul scris de Brecht, în aparență de factură comică, e tragic : Svejk risca, Svejk oricînd putea fi împușcat. Svejk nu era lipsit de spaimă... Svejk a prins în gît un nod de lacrimi și astfel a devenit ceea ce s-a văzut... Ce vreau să spun : Brecht l-a dăruit cu o altă esență, iar ceea ce făcusem eu pe scenă pînă la un moment dat ținea mai mult de imaginea pe care i-o impusese Hasek, o imagine atît de familiară, încît toți cred că l-ar putea recunoaște, întîlnindu-l pe stradă, cînd își plimbă ciinele... Găsindu-mi linia justă a personajului, l-am interpretat cu multă liniște și cu o puternică admirație față de Brecht, acest mare autor al cărui teatru îndrăzneț și tăios mi s-a părut teribil de actual. Rolul scris de el a fost încununarea unei „modeste” cariere de 46 de ani de teatru... E ceva... Desigur, e ceva să fii pomenit elogiios în cronică, să fii aplaudat seri în șir, e ceva să apari desenat în caietele copiilor și să joace, pe imaginea ta, șotron... Acesta a fost bravul meu Svejk, scris de Bertolt Brecht.